

REGISTERBLAD

Namn och datum: Lena Nerkegård, 98-02-27, Magnus Martinsson (redigerat 9-2-1999)

Område av riksintresse för naturvård i Gotlands län

Områdesnummer: **NRO09008**

Områdesnamn: **NORDÖSTRA GOTLANDS KLINTAR OCH RAUKOMRÅDEN** (5 delområden)

Kommun: Gotlands

Kartblad: 7J SO och NO, Mittpunkt: 7J 1h 31

Areal: 1 349 ha land

Naturgeografisk region: 14 c Gotland

Naturvetenskaplig kust- och havsregion: IV - Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m.

Riksvärde

klintkust, raukar, strandvallar		
våtmarkskomplex	marin strandäng	
	topogent kärr	flora
odlingslandskap	naturbetesmark	flora

Värdeomdöme: Raukområdena, klintarna och strandvallsområdena är av stort geovetenskapligt intresse. Källmyren vid Nors och hållmarkerna vid Malms hyser en mycket intressant flora. Raukfälten är välbesökta utflyktsmål.

Representativa och välbevarade naturbetesmarker med art- och individrika växtsamhällen med arter som blodnäva, backsmultron, vildlin, kustarun, svinrot, knägräs och backtimjan. I miljön ingår ängs- och hagmarks-objekten Alby 1:5, Alby 1:5, Puttersjaus 1:14, Bräntings 1:6, Hammarhagen; Sigfride, Bräntings 1:30, Stora Valle 1:11 och Bräntings.

Huvudkriterier:

- A. Området har en mycket vacker utbildning och är av betydande geovetenskapligt intresse främst genom de välutbildade strandmorfologiska formelement som förekommer. Av dessa bör framför allt nämnas grottorna och överhängen i inlandsklinten söder om Malms, raukfälten vid Lergravsberget, Husken, Kyllaj, Lörgeudd, S:t Olofsholm och Hideviken och strandvallsfälten på Lörgeudd.
- C. Stora arealer sammanhängande utmarker av typen kalktallskog, kalkrika alvar och rikkärr.
- D. Naturbetesmarker med mycket rik vegetation.

Stödkriterier: Storlek, mångformighet, representativitet, kontinuitet, säregenhet.

Förutsättningar för bevarande: Området påverkas negativt av fritidsbebyggelse och ytterligare täktverksamhet. Klintkusten från Nors och Lergravsviken ned till S:t Olofsholm och Hideviken är en vacker kulturpräglad trakt som i sin helhet bör bevaras intakt.

Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ångar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar.

Säkerställande: Området är upptaget i kommunens markdispositionsplan (antagen 1976) som värdefullt naturområde.

Klass 1-område i Länsstyrelsens sammanställning över områden med värdefull natur (Länsstyrelsen 1984).

Sex raukområden är avsatta som naturreservat: Lergravsviken (1930, 1986), Husken (1931, 1976), Malms-Kyllaj (1931, 1976), Lörgeudd (1931, 1986), S:t Olofsholm (1931, 1976) och Hideviken (1931, 1976).

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr I 4 Gotlandskusten

Ingår i Länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 4, 11, 13, 7) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer 6-15-16, 21--23, 26, 35).

Områdets huvuddrag: Området öster om Nors har en markant klint med en välutbildad rasbrant. Nedanför denna ligger en strandvall ur vilken källvatten rinner fram.

Vegetationen är variationsrik. På klintens krön växer det på Gotland ovanliga kråkriset. I branten förekommer ett flertal sällsynta mossarter. Källmyren utgör en mosaik av sura torvöar omgivna av kalkrika stråk.

Lergravsberget begränsas i öster, norr och väster av en klint. I klinten vid bergets nordostsida finns ett flertal grottor och överhäng utbildade på nivån för Litorinahavets maximivattenstånd. Vid Bräntings i norr ligger ett av Gotlands större raukfält, som är avsatt som naturreservat. Det sträcker sig till i höjd med Lergrav i söder och uppvisar ett stort antal höga och märkligt formade raukar. Bergets högsta partier omkransas av en mäktig ringformad strandvall.

Husken är en udde belägen i Vallevikens östra del. Den norra delen består av en markant bildning av revkalksten vars västsida har en relativt hög klint. Även den östra sidan är brant. Nedanför klinten ligger mängder av nedrasat material, ofta stora klintpartier. Ovanför klinten liksom i kullens norra och östra sluttning förekommer raukar och raukartade partier. Det 1,8 ha stora reservatet upptar den västra delen av halvön Husken och omfattar ett 23 m högt klintparti med raukar, grottor och överhäng.

Torrängsvegetation med inslag av bl a krutbrännare och S:t Pers nycklar dominerar området. Enstaka små oxlar, enar och taggiga buskar minner om en tidigare hård beteshävd. Huskens södra del domineras helt av strandgrus avsatt i markanta val- lar, speciellt tydligt nära uddens spets.

Söder om Malms ligger en stor inlandsklint med klintsidor åt väster, norr och öster. Den västra klintsidan är delvis täckt av rasmassor, och partiet längst i norr är mycket utplanat, medan den östra sidan är väl utbildad. Skild från denna klint genom en dalformad insnörning ligger helt nära kusten en annan höjdsträckning i anslutning till Strandridaregården. Dess östra sida löper från Strandridaregården över Kyllaj och vidare söderut i form av en hög och brant sluttning med mindre klintpartier. Klinten sydost om Malms har ofta kraftiga överhäng, och ofta ligger stora nedrasade block nedanför klinten. Strax ovanför klinten söder om Strandridaregården ligger ett stort raukfält. Uppe på klintens plåtå utbreder sig glest skogbevuxen hållmark, medan vegetationen i klintslutningen är tydligt kulturpåverkad. Här växer bl a syren och liguster, och stånds, ryssgubbe, skuggnäva och luddlosta är

några av karaktärsväxterna. Kuststräckan söder om Kyllaj är till en början brant men utplanas allt mer åt söder. Den täcks av serier av strandvallar. I närheten av Lörge vidtar hållmark. Lörgeudd är ett uppstickande berggrundsparti som till stor del täcks av markanta strandvallar. På den yttre delen av Lörgeudd finns ett mindre raukområde.

Vid S:t Olofsholm domineras landskapet av de stora stenbrotten vid den nu nedlagda kalkindustrin. Höjdpartiet och kuststräckan sydsydost om S:t Olofsholm liksom stranden på Talludden har dock inte berörts av kalkindustrin. Höjden sydsydost om S:t Olofsholm är betingad av en revkalkformation i berggrunden. Mot kusten i öster och söder finns flera mindre klintsträckningar. I själva strandzonen finns sträckvis en mindre pall utbildad. Längs denna kuststräcka förekommer ett flertal raukar.

Här och var uppträder strandvallar. Mot Talludden blir dessa vanligare, och här är strandvallsmorfologin utpräglad. På en frisköljd pallyta 650 m VSV om S:t Olofsholm finns en bred ränna. Det är en ovanligt bred isräffla.

Raukfältet vid naturreservatet Hideviken uppvisar flera sevärda raukformer

Ajnenäs är ett våtmarksområde med värde av våtmarkskomplex, marin strandäng och topogent kärr. Området har även botaniska värden.

I miljön finns representativa naturbetesmarker i form av havsstrandängar, annan öppen utmark, betad skog och buskrik utmark. Vanliga vegetationstyper är fuktäng av kalktyp, torräng av örtrik ängshavretyp, örtrik friskäng, svinrotäng, fuktäng av högörrtyp och alvarhed av fårsvingelalvarhed. Växtsamhällena är art- och individrika, och bland de hävdgynnade arterna förekommer blodnäva, backmultron, vildlin, kustarun, svinrot, knägräs och backtimjan

Anmärkningar:

Referenser:

Gotlands kommun, 1995: *Vision Gotland 2010*.

Länsstyrelsen i Gotlands län, 1984: *Värdefull natur på Gotland*.

Länsstyrelsen i Gotlands län, 1993: *Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden*.

Martinsson, M., Nordin, M., 1992: *Ängs- och hagmarker på Gotland. Del 2, Norra Gotland*. –Länsstyrelsen i Gotlands län.

Naturvårdsverket, 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet*. Stockholm.